

20 Mayıs 2004
Cumhuriyet Kitap Eki

KONUK SİHİRLİ DEĞNEK

Hidayet Karakuş (Yazar) OĞUZ TANSELİN MASALLARI

Son yıllarda Harry Potter (Muzaffer İzgü, Hayri Pour der.) salgınına gördükçe masallarımızı anımsadım. Amerika'dan, İngiltere'den ya da başka bir Avrupa ülkesinden gelince cinin, perinin değeri artıyor. Devin, şeytanın büyüsi farklı oluyor herhalde. Delederimizin, ninelermizin masal olduğunu duyumsata duyumsata anlatırlar; güzelim masallarımız unutuldu bu yüzden. Televizyonlar, bilgisayarlar düşlerini çaldı çocuklarımızın. Onların kendi kendilerine oyunlar kurmalarına, düşlerinde ülkeler gezmelerine olanak vermedi bu araçlar. Her şeyi hazır. Sesi, görüntüsü, çerçesi, kahkahası hazır filmlerde, dizilerde toplu numunumuz hele de çocuklarımızın beyni ele geçirildi.

Keloglanı unuttuk. Ağlayan Ayvayla Gülden Nari unuttuk. Anadolu Masalları'na gönül vermiş güzelim Eflatun Cem Güney'i unuttuk.

şamması olanaksız olaylarla yüreğimizin olmaza kanat açtığını, binicimizin yitlik, güzelliğimizi kazansın diye çırpındığını biliyoruz. Anadolu'nun göbeğinde doğup büyüyen bir ozan, Oğuz Tansel'in masallarını okurken epeydir beni rahatsız eden bu gerçekçi yazınla istedim. Millî Eğitim Bakanlığının yayımladığı Mavi Gelin, Yedi Devler, Altı Kardeşler, Üç Kızlar adlı masal kitapları benim çocukluğuma götürüldü. 1950'li yılların başında sokakların karda dolu olduğu gecelerde komşular birbirinde toplanır. Ocak başlarında kör bir kandilinin ışığında büyüklerin anlattığı masalları dinlerdik. Ocağın içine asıl kandilden yüzümü vuran zayıf ışık arkamıza dev gibi gölgeler düşürürdü.

Geniş bir yay gıvertilik ocağın karşısında. Yüzümüzü bağırız ısınır, sırtımız donard. Bu yüzden de sık sık "Onüm kavurca kavurur, arkam harman savunur" tekerlemesini söyler gülerdik yoksulluğumuzda. O yıllarda komşuların hiç birinde soba yakıldığını anımsamıyorum.

Oğuz Tansel'imiz de Anadolu'nun masal yitkili çevresini adını andığımız dört kitapla niyfa sunuyor bize. Bu dünyayı 1994'te bura-

kip gittikten sonra bile çocuklarımızın bundan kırk yıl kadar önce derlediği masalları kendi sırtı dilye anlatıp duruyor. Her masal derleyicisi masallardan aldığı tarla kendi dilini değiştirdi gibi masalların diline kendi dil tadını da ekliyor.

"İksiz çağlarda, vaktin birinde yoksul bir kartı koca varmış. Buharın ilkin hiç çocukları olmamış. Yıllar sonra kocallığın eşjünde, arka arkaya üç tane kızları olmuş. Önce buna dünyalarca sevimmışler ya, "bu çocuklar büyümeden ölürlük" diye de üzülür dururlarmış. Ana dikmiş üçe, baba su sarmış, beşe. Böylece geçimip duruyorlar. Ken önce anaları, çok geçmeden sonra da babaları olmuş."

Üç Kızlar masalı böyle başlar. İnsana yaşamın içinden hem bir gerçekçi hem düşlerle beslenen umutları sezdirir ezdiler. Oğuz Tansel'in şair kişiliğinden gelen temiz Türkçesi, çocukların sevinerek okuyacağı. Neğis Kız, Padşahın Küçük Oğlu, Koca Karının Kızı, Yedi Devler, Boyu Bir Karış Sakalı Üç Karış, Kahkaha Gülü, Sarı Yılan, Altın Ne Gümmüş Ne Bakır Ne?... gibi yirmi bir masalla buluyor bu kitaplarda. Masalardan başka Mavi Gelin'de, Yedi Dev-

ler'de, Üç Kızlar'da özgün tekerlemeler yer alıyor. Oğuz Tansel, tekerlemelere kendinden deyişler katıyor, onları halk deyişlerinin güzelliğine yakıyor biçimde yeniliyor.

"Zaman zaman içinde/Kalbur saman içinde/Sinek berber iken/Deve tellal iken/Kurbağa katır iken/Tutunm sineğin birisi-mi/Yüzüm aldım detisini/Cadır kurdum yarısını/Tutu Bağdat'ın betisini... Hu diyenim huyu kurusun/Delmamın suyu kurusun/Bu meseli dinlemeyenin/Fıçısının di-bi çürüsün"

Çocuklarımız kendi değerlerimizi öğretmeyi masallarımızdan başlanmalı. Onlarla bu masalları paylaşmaya ne dersiniz? Oğuz Tansel öğretilerimiz tarlı dilye derlemiş, getirmiş, kitapçı rafına değün yollarını. Elinizi uzatıp almak çok mu zor?

- * Mavi Gelin-Oğuz Tansel-Masal-MEB/Çocuk Kitapları-2003, 56. s.
- * Yedi Devler-Oğuz Tansel-Masal-MEB/Çocuk Kitapları-2003, 52. s.
- * Altı Kardeşler-Oğuz Tansel-Masal-MEB/Çocuk Kitapları-2003, 48. s.
- * Üç Kızlar-Oğuz Tansel-Masal-MEB/Çocuk Kitapları-2003, 56. s. ❖

İMBİK'TEN DAMLALAR

Günaydın Yeryüzü

İnanınız ki; sevgili okuyucularım! Yolculuktan sonra saygını ve zamanını unuttum gitti...

Şu kıs kıyamette; herkes yerinde yuvasında... Sobasının basında, bizim de sanki göbeğimizi ebemiz kesti deli delice bir rüzgârın ölüme katmış...

«Dağ, hayır, köy, şehir» gezip duruyoruz... Şaka bu mu keyfimizden yapıyoruz sanmıyoruz. Ne gezer efendim... Keyfinizce yaşamak hadimimiz mi bizim!

Ekmek parası besindeyiz... Onu kazanırken volları arsanamak nasibimiz!...

10 katarla Erzuruma geldim. Sivas vollarında «Tedarik» konusunda trenimiz bir işbirlikte Drayman varmış. Volların rielmesini bekliyoruz. Hava raf karla kapanmış, millî bir rüzgâr esiyor.

İstasven civarındaki birkaç yak ağacı üstünden elbise alının soltağa atılmış öksüz bir evlâtlık gibi titreyip duruyor...

Uprak canım Anadolu toprakları altında memnun, pratiklik tohumu sınırsız hareket uykusuna yatmış... Bu soğuk mevsimde üç taşlır kitabı ile vola çıkmak, kâdî kâr mı? Bilmem ama böyle yaptım... Soğuk, r, aynı değişmeyen man ne zaman canımı sıkarsa onu toprağı için Anadolu için yazılan bu şiir ki mi açıyor okuyorum.

Ne ferahlik ve huzur doğuyor... Bu havalar geçecek... Her buraların veserip olduğunu göreceksin...

cesaret sen vasıfıma sorum kendi kendine... Ticaret hissinde bir...

Ticaret hissinde bir...

Ticaret hissinde bir...

Ticaret hissinde bir...

Ticaret hissinde bir...

Yazan: Minnetoğlu

retmen olan sair Oğuz Topal'ın galiba Akşehirde öğretilmiş yapıp sair N. İlhan Berk ile Yedigöller yayıncıları arasında çıkan «Günaydın Yeryüzü» ile Kaynak yayıncıları arasında çıkan «Türkiye şarkısı» isimli kitapları var çınde.

Bu iki sair arkadaşta kitaplarını bana hazırlayın göndermek nezaketinde bulunmuşlar. Gerçekten çok mahabbet geçti. Anadoluyu gezerken bu iki sairin Erenlerin benim göremediğim güzellikleri sarıca bir görüşle bana gösteriyor... Oğuz Tansel'in kışınım kapağında bir el söz ediyor birlece buğday başa bu halkın «Savrulmayı Bekleyen Harman» isimli şiir kitabı ile sazının tath sesini duyurmak için senki harman kenarında ki yağdan kosun gelmiş... Kapağın kompozisyonu ve kışınım resimleri ressam Nuri İyem yapmış...

«Sevgiler, taze buğday kokar, Yaba ellerde, gözler rüyale, Kara gözlü, kara saçlı gözüllü»

Bekliyor harman savrulmayı, hağ hazırlmayı

İşte Oğuz Tansel'in şiirleri ben böyle... Acımlık edeceğim diye beşgünlük için sarılaban değil Oğuz... Tam aksine de güzelliği rahat söyleyis sanat kârca görüş var. Her konuyu şiirine alıp gerçekten şiir sövülebilmiş... Yer yer tam ve varım kafivelerden başka şiirlerin hep içinde de bir iç zehenk var... Oğuz Tansel öyle ilhamı kel sağılaban değil...

in yazmak için sairane kollar aramamış. Bir pazar yer, bir gölge, bir ayak, bir kavak ağacı bile onu şiir dünyasına çağırır. El ettiği her konuda gerçek şiirin sesini duyup duyuyabilmiş. (1)

N. İlhan Berk'in «Günaydın Yeryüzü» (2) isimli kitabı ise; kıymetli ressam ve küçük galerinin sahibi Fethi Karakayın sahibini fırçasından çıkan resimlerle bir kat daha güzelleştiren mâna kazandırmış... İnsan resimleri uzun uzun seyretilmişken kendini olmuyor.

Yedigöller yayıncılarının bir özelliği de kapağın kompozisyonlarının son derece ilgi çekici ve güzel olduğudur.

ACIKLAMA

«Bir bize mahsus değil Dünyayı vaz geçilmez bulmak Bir sercecik tanıdım ki hen Yüreğimi yarım baksaydınız. Bir gökyüzü bulacaktınız emnim.

Emnim İstanbul'dan.»

Şair İlhan Berk'in mısralarında gördüğüm bir özellik var. Hani Anadolu'da hayran şairleri en güzel mısraların hiç demet olup elbiselerine; fisimlerine, salvarlarına, cepkenlerine topladığı köy kızları, delikanlıları vardır. Bunlar halay çekerken halaya koşan kavganlar vardır. Halay uzadıkça uzar... Cesitli güzel bir tek tek halay içinde bir kötün olurlar...

İşte sair İlhan Berk'in mısraları da aydınlık renkli kelimelerin vanyana dolmasından halay çekenler gibi uzadıkça uzamış...

Acaba sair ünlü Amerikalı demokrasi sairi W. Whitman'ın mısralarına mı özenmiş... Bilmem... Bildiğim bir şey...